

Modelové príklady posúdenia situácie rodinných príslušníkov (všetci majú bydlisko v SR)

Partneri/rodičia detí sú manželia

1. Manžel vykonáva činnosť ako zamestnanec/SZČO v inom členskom štáte EÚ a podlieha právnym predpisom tohto štátu a **manželka**
 - poberá rodičovský príspevok (aj z iného členského štátu EÚ) alebo
 - sa osobne celodenne a riadne stará o dieťa vo veku do šiestich rokov alebo
 - je vedená v evidencii uchádzačov o zamestnanie a nepoberá dávku v nezamestnanosti alebo
 - dosiahla dôchodkový vek a nevznikol jej nárok na dôchodok alebo
 - je invalidná a nevznikol jej nárok na invalidný dôchodok alebo
 - je tzv. samoplatiteľ alebo
 - je nezaopatrené dieťa (študent) alebo
 - poberá peňažný príspevok za opatrovanie alebo
 - opatruje fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím alebo
 - opatruje blízku osobu, ktorá je staršia ako 80 rokov a nie je umiestnená v zariadení sociálnych služieb alebo v zdravotníckom zariadení alebo
 - poberá pomoc v hmotnej núdzi alebo je členom domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi alebo
 - je študent doktorandského študijného programu v dennej forme štúdia, ak celková dĺžka jeho doktorandského štúdia neprekročila štandardnú dĺžku štúdia pre doktorandský študijný program v dennej forme a nezískala už vysokoškolské vzdelanie tretieho stupňa alebo nedovŕšila vek 30 rokov
 - **a zároveň nevykonáva žiadnu zárobkovú činnosť v štáte bydliska, ani v inom členskom štáte EÚ**

takáto osoba – manželka je považovaná za nezaopatreného rodinného príslušníka manžela a z toho dôvodu sa na ňu vzťahujú právne predpisy toho štátu, ktoré sa vzťahujú na jej manžela.

2. Manžel vykonáva činnosť ako zamestnanec/SZČO v inom členskom štáte EÚ a podlieha právnym predpisom tohto štátu a **manželka**
 - je vo výkone trestu odňatia slobody, alebo vo výkone detencie alebo
 - zanikol jej nárok na nemocenské po uplynutí podporného obdobia podľa a ktorej trvá dočasná pracovná neschopnosť alebo
 - vykonáva pracovnú činnosť pre cirkevné, rehoľné a charitatívne spoločenstvo alebo
 - vykonáva osobnú asistenciu fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím,
 - **a zároveň nevykonáva žiadnu zárobkovú činnosť v štáte bydliska, ani v inom členskom štáte EÚ**

takáto osoba – manželka, nie je považovaná za nezaopatreného rodinného príslušníka manžela a naďalej sa na ňu vzťahujú právne predpisy slovenskej republiky, teda právne predpisy štátu bydliska. Napriek tomu, že táto manželka nie je považovaná za nezaopatreného rodinného príslušníka svojho manžela, v prípade, že títo manželia majú spoločné nezaopatrené deti, odvodzujú si tieto nezaopatrené deti práva na vecné dávky od svojho otca, čo znamená, že sa na nich vzťahujú právne predpisy toho štátu, ktoré sa vzťahujú na ich otca.

Uvedené vyplýva z čl.32(2) Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č.883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia: dieťa odvodzuje právo na vecné dávky od

toho rodiča, resp. osoby ktorá sa o dieťa stará, ktorá v štáte bydliska dieťaťa vykonáva činnosť ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba v uvedenom členskom štáte, alebo poberá dôchodok od tohto členského štátu na základe činnosti ako zamestnanec osoba alebo samostatne zárobkovo činná osoba. Ak v štáte bydliska dieťaťa neexistuje taká osoba, ktorá sa o dieťa stará a zároveň je zamestnancom, SZČO alebo poberajúca dôchodok, takéto dieťa si odvodzuje právo na vecné dávky od tej osoby, ktorá je zamestnancom, SZČO alebo poberateľom dôchodku v inom členskom štáte EÚ.

3. Manžel vykonáva činnosť ako zamestnanec/SZČO v inom členskom štáte EÚ a podlieha právnym predpisom tohto štátu a manželka
 - vykonáva činnosť zamestnanca/SZČO v štáte bydliska alebo
 - poberá náhradu príjmu, nemocenské, ošetrovné alebo materské alebo
 - je vedená v evidencii uchádzačov o zamestnanie a poberá dávku v nezamestnanosti alebo
 - poberá dôchodok zo štátu bydliska,

takáto osoba – manželka, nie je nezaopatreným rodinným príslušníkom manžela, na ktorého sa vzťahujú právne predpisy iného členského štátu. V prípade, že títo manželia majú spoločné nezaopatrené deti, tieto deti si odvodzujú právo na vecné dávky od svojej matky, ak sa na ňu vzťahujú právne predpisy štátu bydliska. Ak sa na obidvoch rodičov vzťahujú právne predpisy iného členského štátu EÚ, ako je štát bydliska, môžu si štát uplatniteľných právnych predpisov pre svoje nezaopatrené deti vybrať.

4. Otec detí vykonáva činnosť ako zamestnanec/SZČO v inom členskom štáte EÚ a podlieha právnym predpisom tohto štátu a matka detí (ak existuje) je osobou podľa bodu 1 a dieťa je
 - len nezaopatrené dieťa (dieťa do 6 rokov, žiak, študent) alebo
 - nezaopatrené dieťa (žiak, študent) a zároveň aj inou osobou za ktorú platí poisťné štát, **okrem osoby, ktorá poberá dôchodok** (invalidný, sirotsky),

takéto dieťa je považované za nezaopatreného rodinného príslušníka otca a z toho dôvodu sa na neho vzťahujú právne predpisy toho štátu, ktoré sa vzťahujú na jeho otca a matku.

5. Otec detí vykonáva činnosť ako zamestnanec/SZČO v inom členskom štáte EÚ a podlieha právnym predpisom tohto štátu a matka detí (ak existuje) je osobou podľa bodu 2 a dieťa je
 - len nezaopatrené dieťa (dieťa do 6 rokov, žiak, študent) alebo
 - nezaopatrené dieťa (žiak, študent) a zároveň aj inou osobou za ktorú platí poisťné štát, **okrem osoby, ktorá poberá dôchodok** (invalidný, sirotsky),

takéto dieťa je považované za nezaopatreného rodinného príslušníka otca a z toho dôvodu sa na neho vzťahujú právne predpisy toho štátu, ktoré sa vzťahujú na jeho otca.

6. Otec detí vykonáva činnosť ako zamestnanec/SZČO v inom členskom štáte EÚ a podlieha právnym predpisom tohto štátu a matka detí je osobou podľa bodu 1,2 a dieťa je nezaopatrené dieťa (žiak, študent) a zároveň
 - poberá dôchodok (invalidný, sirotsky) alebo
 - je zamestnancom (riadna pracovná zmluva, dohoda o vykonaní práce, dohoda o pracovnej činnosti, dohoda o brigádnickej práci študenta) alebo
 - je SZČO,

takéto dieťa nie je považované za nezaopatreného rodinného príslušníka otca a naďalej sa na neho vzťahujú právne predpisy štátu z ktorého poberá dôchodok, resp. v ktorom vykonáva činnosť zamestnanca/SZČO.

Partneri/rodičia detí nie sú manželia

7. Partner vykonáva činnosť ako zamestnanec/SZČO v inom členskom štáte EÚ a podlieha právnym predpisom tohto štátu a partnerka
- poberá rodičovský príspevok alebo
 - sa osobne celodenne a riadne stará o dieťa vo veku do šiestich rokov alebo
 - je vedená v evidencii uchádzačov o zamestnanie a nepoberá dávku v nezamestnanosti alebo
 - dosiahla dôchodkový vek a nevznikol jej nárok na dôchodok alebo
 - je invalidná a nevznikol jej nárok na invalidný dôchodok alebo
 - je tzv. samoplatiteľ alebo
 - je nezaopatrené dieťa (študent) alebo
 - poberá peňažný príspevok za opatrovanie alebo
 - opatruje fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím alebo
 - opatruje blízku osobu, ktorá je staršia ako 80 rokov a nie je umiestnená v zariadení sociálnych služieb alebo v zdravotníckom zariadení alebo
 - poberá pomoc v hmotnej núdzi alebo je členom domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi alebo
 - je študent doktorandského študijného programu v dennej forme štúdia, ak celková dĺžka jeho doktorandského štúdia neprekročila štandardnú dĺžku štúdia pre doktorandský študijný program v dennej forme a nezískala už vysokoškolské vzdelanie tretieho stupňa alebo nedovŕšila vek 30 rokov
 - **a zároveň nevykonáva žiadnu zárobkovú činnosť v štáte bydliska, ani v inom členskom štáte EÚ**

takáto osoba – partnerka, nie je považovaná za nezaopatreného rodinného príslušníka svojho partnera, nakoľko nezaopatrenými rodinnými príslušníkmi s bydliskom na území SR môžu byť len manžel/manželka. Z toho dôvodu sa na partnerku vzťahujú právne predpisy štátu bydliska.

8. Partner vykonáva činnosť ako zamestnanec/SZČO v inom členskom štáte EÚ a podlieha právnym predpisom tohto štátu a partnerka
- je vo výkone trestu odňatia slobody, alebo vo výkone detencie alebo
 - sa jej poskytuje starostlivosť v zariadení, v ktorom je umiestnená na základe rozhodnutia súdu, alebo
 - zanikol jej nárok na nemocenské po uplynutí podporného obdobia podľa a ktorej trvá dočasná pracovná neschopnosť alebo
 - vykonáva pracovnú činnosť pre cirkevné, rehoľné a charitatívne spoločenstvo alebo
 - vykonáva osobnú asistenciu fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím,
 - **a zároveň nevykonáva žiadnu zárobkovú činnosť v štáte bydliska, ani v inom členskom štáte EÚ**

takáto osoba – partnerka, nie je považovaná za nezaopatreného rodinného príslušníka svojho partnera, nakoľko nezaopatrenými rodinnými príslušníkmi s bydliskom na území SR môžu byť len manžel/manželka. Z toho dôvodu sa na partnerku vzťahujú právne predpisy štátu bydliska.

V prípade, že títo rodičia majú spoločné nezaopatrené deti, odvodzujú si tieto nezaopatrené deti práva na vecné dávky od svojho otca, čo znamená, že sa na nich vzťahujú právne predpisy tohto štátu, ktoré sa vzťahujú na ich otca.

Uvedené vyplýva z čl.32(2) Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č.883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia: dieťa odvodzuje právo na vecné dávky od toho rodiča, resp. osoby ktorá sa o dieťa stará, ktorá v štáte bydliska dieťaťa vykonáva činnosť ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba v uvedenom členskom štáte, alebo poberá dôchodok od tohto členského štátu na základe činnosti ako zamestnanec osoba alebo samostatne zárobkovo činná osoba. Ak v štáte bydliska dieťaťa neexistuje taká osoba, ktorá sa o dieťa stará a zároveň je zamestnancom, SZČO alebo poberajúca dôchodok, takéto dieťa si odvodzuje právo na vecné dávky od tej osoby, ktorá je zamestnancom, SZČO alebo poberateľom dôchodku v inom členskom štáte EÚ.

9. Otec detí vykonáva činnosť ako zamestnanec/SZČO v inom členskom štáte EÚ a podlieha právnym predpisom tohto štátu a partnerka
- vykonáva činnosť zamestnanca/SZČO v štáte bydliska alebo
 - poberá náhradu príjmu, nemocenské, ošetrovné alebo materské, alebo
 - je vedená v evidencii uchádzačov o zamestnanie a poberá dávku v nezamestnanosti alebo
 - poberá dôchodok zo štátu bydliska,

takáto osoba – partnerka, nie je nezaopatreným rodinným príslušníkom partnera, na ktorého sa vzťahujú právne predpisy iného členského štátu EÚ. V prípade, že títo rodičia majú spoločné nezaopatrené deti, tieto deti si odvodzujú právo na vecné dávky od svojej matky, ak sa na ňu vzťahujú právne predpisy štátu bydliska. Ak sa na obidvoch rodičov vzťahujú právne predpisy iného členského štátu EU, ako je štát bydliska, môžu si štát uplatniteľných právnych predpisov pre svoje nezaopatrené deti vybrať.

10. Otec detí vykonáva činnosť ako zamestnanec/SZČO v inom členskom štáte EÚ a podlieha právnym predpisom tohto štátu a matka detí (ak existuje) je osobou podľa bodu 7 a dieťa je
- len nezaopatrené dieťa (dieťa do 6 rokov, žiak, študent) alebo
 - nezaopatrené dieťa (žiač, študent) a zároveň aj inou osobou za ktorú platí poisťné štát, okrem osoby, ktorá poberá dôchodok (invalidný, sirotsky),

takéto dieťa je považované za nezaopatreného rodinného príslušníka otca a z toho dôvodu sa na neho vzťahujú právne predpisy toho štátu, ktoré sa vzťahujú na jeho otca.

11. Otec detí vykonáva činnosť ako zamestnanec/SZČO v inom členskom štáte EÚ a podlieha právnym predpisom tohto štátu a matka detí (ak existuje) je osobou podľa bodu 8 a dieťa je
- len nezaopatrené dieťa (dieťa do 6 rokov, žiak, študent) alebo
 - nezaopatrené dieťa (žiač, študent) a zároveň aj inou osobou za ktorú platí poisťné štát, okrem osoby, ktorá poberá dôchodok (invalidný, sirotsky),

takéto dieťa je považované za nezaopatreného rodinného príslušníka otca a z toho dôvodu sa na neho vzťahujú právne predpisy toho štátu, ktoré sa vzťahujú na jeho otca.

12. Otec detí vykonáva činnosť ako zamestnanec/SZČO v inom členskom štáte EÚ a podlieha právnym predpisom tohto štátu a matka detí je osobou podľa bodu 7,8 a dieťa je nezaopatrené dieťa (žiač, študent) a zároveň
- poberá dôchodok (invalidný, sirotsky) alebo
 - je zamestnancom (riadna pracovná zmluva, dohoda o vykonaní práce, dohoda o pracovnej činnosti, dohoda o brigádnickej práci študenta) alebo
 - je SZČO,

takéto dieťa nie je považované za nezaopatreného rodinného príslušníka otca a naďalej sa na neho vzťahujú právne predpisy štátu z ktorého poberá dôchodok, resp. v ktorom vykonáva činnosť zamestnanca/SZČO.

Novelou zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z.z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a zmenu zákona č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov §3 ods.2 písm. d) **platnou od 01.01.2026** došlo k rozšíreniu okruhu osôb, ktoré sa považujú za nezaopatrených rodinných príslušníkov.

Okruh nezaopatrených rodinných príslušníkov sa rozšíril o manžela alebo manželku, ktorá nevykonáva zárobkovú činnosť podľa § 10b ods. 1 písm. a) alebo písm. b) a je:

- osoba, ktorá poberá peňažný príspevok za opatrovanie alebo
- osoba, ktorá opatruje fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím alebo osoba, ktorá opatruje blízku osobu, ktorá je staršia ako 80 rokov a nie je umiestnená v zariadení sociálnych služieb alebo v zdravotníckom zariadení alebo
- osoba, ktorá poberá pomoc v hmotnej núdzi alebo osoba, ktorá je členom domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi alebo
- študent doktorandského študijného programu v dennej forme štúdia, ak celková dĺžka doktorandského štúdia neprekročila štandardnú dĺžku štúdia pre doktorandský študijný program v dennej forme a nezískal/a už vysokoškolské vzdelanie tretieho stupňa alebo nedovŕšil vek 30 rokov.